

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 29C/30/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118215802
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Diana Vlčková
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2019:8118215802.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Dianou Vlčkovou, v právnej veci žalobcov: v 1. rade Y. W., W.. XX.XX.XXXX, bytom Sabinov, C. XXX/XX, v 2. rade C.. S. W., W.. XX.XX.XXXX, bytom Prešov, L. XX, v 3. rade E. W., W.. XX.XX.XXXX, bytom Sabinov, XX.W. XX, v 4. rade T. W., W.. XX.XX.XXXX, bytom Košice, M. V. X, v 5. rade R. W., W.. XX.XX.XXXX, bytom Sabinov, W. L. XX, v 6. rade T. W., W.. XX.XX.XXXX, bytom Sabinov, Sadová 1, v 7. rade N. W., W.. XX.XX.XXXX, bytom Spišská Nová Ves, H. X, v 8. rade Y. W., W.. XX.X.XXXX, bytom Sabinov, C. XX, žalovaní v 1. až 8. rade právne zastúpení JUDr. Ernestom Vokálom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 61, Prešov, proti žalovaným: v 1. rade C. V., W.. XX.XX.XXXX, bytom Sabinov, Y. XXX/X, právne zastúpený JUDr. Lukášom Polákom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná č. 137, v 2. rade KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, IČO: 00 585 441, právne zastúpeného FELIX NEUPAUER & PARTNERS, IČO: 37 928 422, so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

rozhodol:

- I. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyniam v 1. a 8. rade, každej sumu 8.000 EUR do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.
- II. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom v 2. až 7. rade, každému sumu 7.000 EUR, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.
- III. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .
- IV. P r i z n á v a žalobcom v 1. až 8. rade voči žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia žalobou doručenu súdu dňa 09.11.2018 sa voči žalovaným v 1. a 2. rade domáhali zaplataenia nemajetkovej ujmy, každý vo výške 25.000 EUR z dôvodu úmrtia otca S. W., W.. XX.XX.XXXX, zomrelého dňa 12.11.2015 pri dopravnej nehode zavinenej žalovaným v 1. rade, čo sa negatívne prejavilo v ich osobnom a rodinnom živote.

2. V dôvodoch žaloby uviedli, že žalovaný v 1. rade bol rozsudkom Okresného súdu Prešov pod sp. zn. 5T/75/2016, zo dňa 19.05.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 11.10.2017, pod sp. zn. 5To/35/2017 uznaný za vinného zo spáchania prečinu usmrtenia, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, vrátane trestu zákazu činnosti. Uvedené súdne rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 11.10.2017.

3. Žalovaný v 1. rade svojim protiprávnym konaním zasiahol do rodinného života celej rodiny, keďže byť spolu, je pre rodiča a dieťa základným prvkom rodinného života. Stratú blízkej osoby nič nemôže nahradiť a po nečakanej smrti nebohého prežívajú žalobcovia nie len pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku, ale aj stratili s ním možnosť viesť súkromný život odo dňa jeho smrti.

4. Žalovaný v 2. rade je pasívne legitimovaný, nakoľko vystupuje v predmetnom konaní ako poisťovateľ, ktorý uzatvoril so žalovaným v 1. rade zmluvu o poistení zodpovednosti č. XXXXXXXXXXXX a je preto povinný uhradiť za žalovaného v 1. rade škodu. Vo vzťahu k uplatňovaným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy poukázali na rozsudok Krajského súdu v Košiciach pod sp. zn. 2Co/81/2016, rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/2012, ako aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. III ÚS 610/2017.

5. Žalovaný v 1. rade vo vyjadrení k žalobe uviedol, že pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy je podstatné prihliadnúť aj na samotnú osobu zomrelého a jeho správanie, nakoľko uvedené považuje za právne významné, a to s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých k protiprávnemu konaniu žalovaného v 1. rade došlo.

6. V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný v 1. rade bol rozsudkom Krajského súdu v Prešove právoplatne uznaný vinným z prečinu usmrtenia. Je mu preto zrejmé, že tým je bez ďalšieho preukázaná jeho zodpovednosť za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov. Na druhej strane však pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, je okrem posudzovania osoby nebohého a jeho správania aj intenzita jeho vzťahu so žalobcami skutočnosťou bezpochyby právne relevantnou.

7. Nemenej dôležité je poukázať aj na istú formu morálnej satisfakcie v podobe odsúdenia žalovaného v 1. rade na nepodmienečný trest odňatia slobody.

8. S poukazom na vyššie uvedené preto konštatuje, že výšku nemajetkovej ujmy požadovanú žalobcami považuje za neprimeranú a žiada, aby konajúci súd pri rozhodovaní o jej určení zohľadnil okolnosti dopravnej nehody, najmä skutočnosť, že k dopravnej nehode došlo v skorých ranných hodinách pri zníženej viditeľnosti, kedy osoba zomrelého mala povinnosť byť označená reflexnými prvkami. Súčasne žalovaný v 1. rade od počiatku svoje konanie úprimne oľutoval. Rozhodujúcou skutočnosťou je aj posúdenie vzťahu medzi zomrelým a žalobcami, čo sa nutne premietne do intenzity zásahu do ich osobnostných práv. K intenzite zásahu do osobnostných práv žalobcov preto poukazuje aj na čas uplatnenia ich nároku, keď žalobu na náhradu nemajetkovej ujmy podali bezmála 3 roky od úmrtia ich otca.

9. Žalovaný v 2. rade žiadal žalobu ako nedôvodnú zamietnuť.

10. Ďalej uviedol, že nakoľko, čo do otázky pasívnej vecnej legitímácie poisťovateľov vo všeobecnosti nepanuje zhoda ani v rámci NS SR, je potrebné poukázať na rozhodnutie ÚS SR zo dňa 20.1.2011 pod IV. ÚS 60/2010, zo záverov ktorého vyplýva, že z hľadiska princípu právnej istoty je dôležité, aby najvyššia súdna inštancia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

11. Ďalej poukázal na závery uznesenia NS SR pod sp. zn. 3Cdo/18/2013, zo záverov ktorého má vyplývať, že výklad NS SR, ktorý v ňom bol podaný nie je síce právne záväzný, ale fakticky má vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra NS SR nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii, ako aj v horizontálnej línii. Nemožno prehliadať podstatný rozdielov medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom NS SR uverejnené v zbierke.

12. V súvislosti s otázkou pasívnej legitímácie poisťovní v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy poukázal na rozhodnutia NS SR pod sp. zn. 3Cdo/301/2012 a sp. zn. 8Cdo/219/2016.

13. V závere uviedol, že uvedené súdy zaujali jednoznačné stanoviská o odlišnosti 2 právnych inštitútov, t. j. o odlišnosti zodpovednosti za škodu a zodpovednosti za zásah do ochrany osobnosti, a preto vylúčili možnosť pod náhradu škody podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z. z. subsumovať aj nároky z titulu ochrany osobnosti.

14. Žalovaný má tak za to, že v zmysle súčasnej platnej a účinnej úpravy rozsahu krytia zákonom o povinnom zmluvnom poistení bez jeho akejkoľvek relevantnej novelizácie v rozhodnej časti od r. 2001, pri opakovanom konštatovaní NS SR o nemožnosti zahŕňať pod pojem škody na zdraví podľa § 4 ods.

2 písm. a/ zákona aj nemajetkovú ujmu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, žalovaný nie je v takýchto konaniach pasívne vecne legitimovaný. S poukazom na vyššie uvedené taktiež má za to, že v predmetnom konaní absentuje priama príčinná súvislosť uplatňovanej nemajetkovej ujmy s poistnou udalosťou ako takou v zmysle § 5 ods. 1 písm. h/ zák. č. 381/2001 Z. z.

15. Ďalej uviedol, že pokiaľ teoreticky akceptuje, že pojem nemajetková ujma je užšou kategóriou škody, a to v dôsledku výlučne vývoja judikatúry, nie je žiadny legitímny dôvod na to, aby sa aj tento nárok ako škoda nepremlčieval v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe, ako koniec koncov predpokladá aj sám zákon o PZP v § 15 ods. 2. Z týchto dôvodov žalovaný v 2. rade vzniesol voči uplatnenému nároku námietku premlčania, keďže ku vzniku škody došlo 12.11.2015 a k podaniu žaloby 09.11.2018, teda po uplynutí subjektívnej dvojročnej premlčacej doby.

16. Súd na základe skutkových tvrdení žalobcov, popretí skutkových tvrdení žalovaných, výsluchom žalobcov v 1. až 8. rade, oboznámením obsahu spisu 5T/75/2016, ako aj ďalším spisovým materiálom zistil tento skutkový stav:

17. Dňa 12.11.2015 viedol žalovaný v 1. rade v čase o 16.15 hod. v Sabinove v ľavom jazdnom pruhu cesty I/68 po Námestí Slobody v smere do Prešova dodávkové motorové vozidlo PEUGEOT BOXER, X.: L. XXX F., plne sa nevenoval vedeniu vozidla a nesledoval situáciu v cestnej premávke, pred jazdou si nedostatočne očistil čelné výhľadové sklo vozidla, v obci premával rýchlosťou najmenej 74 km/hod. a nedal prednosť chodcovi S. W., prechádzajúcemu cez priechod pre chodcov z pravej strany v smere jazdy vozidla, v dôsledku čoho došlo k zrážke, pričom chodec utrpel zranenie, ktorému podľahol, čím porušil ustanovenie § 4 ods. 1 písmena c), písmena f) a § 16 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke.

18. Rozsudkom Okresného súdu v Prešove zo dňa 19.05.2017, pod sp. zn. 5T/75/2016, bol žalovaný v 1. rade uznaný za vinného zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písmena a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov, s podmieneným odkladom výkonu trestu s uvedením skúšobnej doby na 3 roky a trestu zákazu činnosti riadiť všetky druhy motorových vozidiel na 2 roky a 6 mesiacov.

19. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, zo dňa 11.10.2017 pod spisovou značkou 5To/35/2017, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a uznal žalovaného v 1. rade za vinného z prečinu usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písmena a) Trestného zákona s poukázaním na § 138 písmeno h) Trestného zákona, za čo mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a uložením trestu zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel všetkých druhov na 3 roky. Súčasne uložil žalovanému v 1. rade povinnosť nahradiť poškodenému Petrovi Novákovi škodu vo výške 3.114,48 EUR. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 11.10.2017.

20. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že podľa názoru odvolacieho súdu, doterajší život obžalovaného a okolnosti prípadu neumožňujú výkon uloženého trestu odňatia slobody podmienene odložiť. Uviedol, že obžalovaný opakovane porušuje právne normy, na úseku cestnej premávky od roku 2011 aj so spôsobením následku na zdraví iných osôb. Na spáchanie prečinu obžalovaným v roku 2011 súd môže prihliadať, keďže Trestný zákon inštítut zahladenia viaže na odsúdenie, nie na skutočnosť, že trestný čin bol spáchaný. Obžalovaný od októbra 2014 spáchal 6 priestupkov na úseku cestnej premávky a po spáchaní prerokúvaného prečinu spáchal ďalšie 4 priestupky. Uvedené tak preukazuje, že tento je nedisciplinovaný vodičom a nerešpektuje dopravné predpisy, a to ani napriek opakovaným postihom, čo ostatne vyústilo do závažných následkov jeho ďalšieho protiprávneho konania. Ani spôsobenie nenapraviteľného následku, nevyvolalo u obžalovaného zodpovednosť správať sa v súlade s právnymi normami, keďže naďalej porušuje predpisy v cestnej premávke. Okrem toho aj okolnosti prípadu vylučujú podmienený odklad výkonu trestu odňatia slobody. Pri hodnotení nemožno totiž opomenúť, že obžalovaný svojím konaním spôsobil nenapraviteľný následok, ktorým je smrť iného, pričom nerešpektoval pravidlá v cestnej premávke, keď v obci, kde bola najvyššia dovolená rýchlosť 50 km/hod., jazdil rýchlosťou 74 km/hod., nevenoval sa plne vedeniu motorového vozidla a nesledoval situáciu v cestnej premávke, keďže nedal prednosť chodcovi, ktorý prechádzal cez priechod pre chodcov, čo nesporne vyplývalo z vykonaného dokazovania.

21. V tejto súvislosti poukázal aj na závery znaleckého dokazovania obsiahnutého v spise, že pokiaľ by obžalovaný dodržiaval maximálnu dovolenú rýchlosť, s vozidlom by zastavil 2 až 2 a pol metra pred miestom zrážky a k stretu s chodcom by tak nedošlo.

22. Žalobkyňa v 1. rade uviedla, že pred smrťou otca žila v spoločnej domácnosti s rodičmi. Vzťahy medzi nimi boli dobré. Bolo to obdobie, kedy už mama mala problémy s mobilitou a do spoločnej domácnosti pre pretrvávajúce zdravotné problémy k nim prišla aj sestra ich matky. Keďže v tom čase všetci súrodenci pracovali, starostlivosť o ne zabezpečoval nebohý otec. V osudný deň sa videla s otcom ešte pred jeho odchodom do práce, kde sa dozvedela, že tento zomrel pri dopravnej nehode. Po návrate domov došlo k významnému zhoršeniu zdravotného stavu u matky, pre ktorý po smrti otca musela ostať doma za účelom zabezpečenia starostlivosti nie len o ňu, ale aj jej sestru žijúcu s nimi v spoločnej domácnosti.

23. Otec napriek pokročilému veku (91 rokov) bol vo veľmi dobrom zdravotnom stave, ktorý mu umožňoval nie len vykonávať bežné úkony v starostlivosti o manželku a švagrinú, ale aj bežné domáce činnosti, a preto až do jeho náhlej smrti sa mohli všetci venovať svojej práci.

24. Žalobca v 2. rade uviedol, že s otcom mali veľmi blízky vzťah. Keď sa v roku 1978 z rodičovského domu odsťahoval, rodičov navštevoval pár krát mesačne, a keď boli už starší, aspoň jeden krát týždenne. Boli si vzájomnou oporou, nielen v osobnom živote, ale aj v majetkovej oblasti. Otec mu veľmi pomohol v čase, kedy začal podnikáť, a to nie len morálne, ale aj osobne prácou. Bol osobou, ktorý rodinu spája, organizoval spoločné stretnutia a stále si robil veľké plány do budúcnosti. Chcel ešte navštíviť hroby svojich príbuzných v rodnej obci, a tieto dať do poriadku. To však už nestihol. Sľúbil mu, že po zime (rok 2015 - 2016) ho zoberie na okružnú cestu po miestach jeho mladosti. Jeho nečakanou smrťou on stratil otca, jeho deti dedka a jeho vnuci pradedka. Aj keď jeho smrť jeho bežný život nezmenila, už nikdy nebude počuť hlas otca v telefóne, keď mal on alebo jeho manželka osobný sviatok.

25. S rodičmi, vrátane všetkých súrodencov sa stretávali počas ich osobných sviatkov a každoročne na Sabinovskom odpuste 15. auguste, čo organizoval samotný otec.

26. Žalobca v 3. rade uviedol, že je najstarším zo súrodencov, a potom, ako sa od rodičov odsťahoval, určitý čas býval v Košiciach a neskôr sa s rodinou presťahoval do Sabinova. Stretnutia s rodičmi boli sporadické, keďže pracovne pôsobil v Prakovciach. Spolu chodievali s rodinou na všetky stretnutia, ktoré práve otec inicioval a organizoval. Zaujímala ho nie len jeho blízka, ale aj širšia rodina. Otec bol veľmi aktívnym človekom a celý svoj život sa staral o svoju rodinu, a to nie len v období ich maloletosti, ale aj v čase, kedy už s rodičmi v spoločnej domácnosti nežili. Zrejme to pramenilo aj z toho, čo počas svojej mladosti prežil, keď počas druhej svetovej vojny nemecké vojská vypálili obec, kde sa narodil.

27. Žalobca v 4. rade zastupoval rodinu aj v priebehu trestného konania, teda sledoval celú uvedenú kauzu. Mal šťastie na rozdiel od dnešných detí, že celé svoje detstvo prežil s rodičmi, súrodencami a priateľmi až do 19. roku veku, kedy odišiel študovať do Bratislavy teológiu. Otec ich naučil pracovať, vykonávať domáce, roľnícke aj dielenské práce. Celý život bol aktívny, miloval ich matku a v podstate menežoval celú rodinu. Zaujímala sa o ich pracovný život, bol nesmierne sčítaný a pre neho bol zdrojom informácií z histórie, politiky, možno povedať, že bol chodiacou pamäťou. Smrť otca je nielen jeho citovou stratou, ale predstavuje stratu blízkej, vzdialenej rodiny a aj verejnosti, keďže otec bol mimoriadne obľúbeným človekom. Aj keď ako kňaz je pripravovaný na takú situáciu, jeho nečakanou a tragickou smrťou prišli o možnosť sa s ním porozprávať a rozlúčiť, na rozdiel od matky, ktorá pre pretrvávajúce zdravotné problémy zomrela v nemocnici.

28. Žalobca v 5. rade uviedol, že s rodičmi žil v spoločnej domácnosti až do roku 1986. Aj vtedy však rodičov navštevoval 2 krát až 3 krát týždenne. V roku 2003 po úmrtí krstnej mamy začala bývať u tety (sestry matky) v Sabinove a k rodičom chodieval podstatne častejšie. Návšteva rodičov bola pre neho dennou záležitosťou. Po zhoršení zdravotného stavu tety, sa táto presťahovala do ich rodičovského domu, a preto chodieval k rodičom im denne pomáhať. K dopravnej nehode došlo asi 100 metrov od miesta jeho bydliska. Z dôvodu, že otec nemal pri sebe doklady, nevedeli ho zidentifikovať. Identifikáciu vykonala až sestra (žalobkyňa v 8. rade) 2 hodiny po jeho smrti, keďže on toho schopný nebol. V čase jeho pracovného pôsobenia mu otec veľmi pomáhal, keďže pôsobil ako údržbár v zariadení, kde predtým otec pracoval. Po jeho smrti v podstate prevzal výkon všetkých prác v rodičovskom dome, ktoré dovtedy vykonával on.

29. Žalobca v 6. rade uviedol, že k otcovi mal veľmi blízky citový vzťah a chodieval k nemu často, keďže v roku 2010 sa presťahoval do Sabinova. Jedným z dôvodov zmeny jeho bydliska bola aj skutočnosť, že sa blížil k vysokému veku. Napriek tomu, že bol technik, otec mu vždy vedel poradiť a pomôcť. V čase smrti otca bol v zlom psychickom stave, keďže len týždeň pred jeho smrťou sa vrátila jeho manželka z nemocnice po operácii srdca, ktorú už nestihol prísť navštíviť. Otec mu veľmi pomáhal v čase rekonštrukcie domu, kedy u neho aj určitý čas bývali. Bol veľmi zručný, vedel vykonávať elektrikárske práce, ale hlavne miloval prácu s drevom. Jeho smrťou sa všetko zastavilo. Táto ho vykoľajila natoľko, že zastavila aj dokončovanie rodinného domu. Vidí rozdiel v tom, keď človek zomrie zdravý, alebo ako ich matka, ktorá bola chorá, a teda mali čas sa s ňou rozlúčiť.

30. Žalobca v 7. rade uviedol, že sa zo súrodencov odsťahoval najďalej, a preto k rodičom chodieval najmenej, najmä po tom, ako sa mu narodili deti. Vždy však k rodičom chodievali na narodeniny, meniny, počas spoločne organizovaných stretnutí a cez prázdniny. Tiež vtedy, ak bola potrebná jeho pomoc okolo rodičovského domu. Čo sa týka zdravotného stavu otca, tento bol napriek pokročilému veku aktívny, bol schopný obrať čerešne, sadnúť na vlak a doniesť mu ich domov. V tomto smere bol nezastaviteľný, a preto ho obdivoval.

31. Žalobkyňa v 8. rade uviedla, že s rodičmi žila v spoločnej domácnosti až do ich smrti. Keďže sa obom rodičom narodila už vo vyššom veku, s otázkou života a smrti sa stretávala pomerne často. Jej dôverníčkou v tomto smere bola mama, s ktorou sa o tom rozprávala. Keďže krátko pred smrťou otca sa zhoršil zdravotný stav matky v školskom roku 2015/2016, sa ako učiteľka vzdala zástupcovskej funkcie a súčasne požiadala o znížený úväzok z dôvodu nutnosti zabezpečovania väčšej miery starostlivosti o mamu a tetu. S otcom sa naposledy videla večer pred jeho smrťou a bola to práve ona, ktorá ho musela identifikovať na mieste dopravnej nehody. Aj keď sa snažila na smrť rodičov psychicky pripraviť, doposiaľ si pamätá výraz tváre otca ležiaceho na ceste. Ešte ťažšia úloha ju čakala po smrti otca povedať to mame a tete. Následkom tejto správy došlo aj k zhoršeniu fyzického stavu matky. Ona osobne sa musela ovládať a byť vyrovnaná, aby zvládla všetky povinnosti, ktoré ju čakali. Na smútok mala čas iba vtedy, keď ostatní spali. Otec bol v podstate chlapom v domácnosti, ktorý vykonával takmer všetky domáce práce. Ona spolu so sestrou v podstate zabezpečovali ošetrovateľské a opatrovateľské činnosti o matku a tetu. Otec bol významnou oporou nie len pri výkone domácich prác, ale aj v starostlivosti o mamu a tetu. Jeho smrťou museli všetky tieto činnosti okamžite prevziať a zmeneným podmienkam prispôbiť aj svoju pracovnú činnosť. Jeho smrť ovplyvnila aj rodinný rozpočet, keďže na nákladoch domácnosti sa už nepodieľali 5-ti, ale iba štyria členovia rodiny.

32. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

33. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

34. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

Podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

Podľa § 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka, zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil.

35. V danom prípade súd vychádzal zo skutočnosti, že žalovaný v 1. rade porušením predpisov v cestnej premávke zavinil dopravnú nehodu, pri ktorej došlo k úmrtiu otca žalobcov, čo nesporne vyplýva z právoplatného rozhodnutia súdu zo dňa 11.10.2017, pod sp. zn. 5To/35/2017 s dátumom právoplatnosti 11.10.2017.

36. Keďže žalovaný v 1. rade porušením právnej povinnosti predpokladanej ustanovením § 420 Občianskeho zákonníka, pri dopravnej nehode zavinil smrť otca žalobcov, a tým neoprávnene zasiahol do ich súkromia chráneného ustanovením § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, je daná jeho zodpovednosť za neoprávnený zásah do práv na ochranu ich osobnosti.

37. Podľa čl. 2 Civilného sporového poriadku ochrana ohrozených alebo porušených práv musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Ide o stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít.

38. Každému teoretickému vymedzeniu má v pozitívnom práve spravidla zodpovedať právne pravidlo, ktoré je reflexiou výkladu cez prizmu tohto teoretického vymedzenia. Inak povedané, z teoretického postulátu má byť v ideálnom prípade v správnom texte odvoditeľné konkrétne právne pravidlo. V oblasti explikovaných ako najvyššie súdne autority je potrebné čl. 2 vykladať vo funkčnej jednote s čl. 3. V tomto zmysle je jednoznačné, že za najvyššie súdne autority možno sémanticky dosadiť

a/ Ústavný súd SR,

b/ Najvyšší súd Slovenskej republiky,

c/ v oblasti ich kompetenčného dosahu i Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (komentár C.s.p., doc. JUDr. Marek Števek a spol.). Právna úprava povinného zmluvného poistenia v zákone č. 381/2001 ako aj Občiansky zákonník termín „škoda“ nedefinuje. Vo všeobecnosti pod pojmom škody sa rozumie ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná peniazmi ako všeobecným ekvivalentom. Súčasťou náhrady škody je aj nemajetková ujma na základe výslovného znenia zákona. Ide o bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré sú upravené v ust. § 444 Občianskeho zákonníka. Ak samotný Občiansky zákonník pri bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia tieto nemajetkové ujmy považuje za súčasť náhrady škody, niet rozumného dôvodu vylúčiť z pôsobnosti zákona č. 381/2001 Z.z. nemajetkovú ujmu, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody a to len preto, lebo možnosť priznania tejto nemajetkovej ujmy je systematicky zaradená do prvej časti Občianskeho zákonníka v ust. § 11 a nasl. označenej ako ochrana osobnosti.

39. Zákon č. 381/2001 Z.z. v ust. § 27a, prebral právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedených v prílohe. V tejto prílohe je uvedená i Smernica Rady 72/166/EHS z 22.4.1972, 84/5/EHS z 30.12.1983 a 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Ustanovenia zákona č. 381/2001 Z.z., preto nemožno posudzovať izolovane bez ohľadu na cieľ sledovaný vyššie uvedenými smernicami.

40. K otázke krytia náhrady ujmy povinným zmluvným poistením zásadné stanovisko vyslovil Súdny dvor v rozsudku zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12 týkajúcej sa Kataríny Haasovej. V tomto rozhodnutí uviedol, že čl. 3 ods. 1 smernice 72/166/EHS, čl. 1 ods. 1 a 2 Smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 zmenenej smernicou 2005/14/EHS z 11.5.2005 a čl. 1 ods. 1 smernice Rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Súdny dvor v rozhodnutí zdôraznil, že podľa ustálenej judikatúry sa ustanovenia práva únie majú vykladať a uplatniť jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch únie. V prípade rozporu medzi rôznymi jazykovými verziami textu sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou. Keďže rôzne jazykové verzie v čl. 1 ods. 1 druhej smernice v podstate používajú pojem „ujma na zdraví“ ako aj pojem „osobná ujma“, treba sa sústrediť na štruktúru a účel týchto ustanovení a smernice. V tejto súvislosti treba uviesť, že tieto pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“ a pripomenúť, že uvedené ustanovenia a

smernica sa snažia o posilnenie ochrany obetí. Za týchto okolností treba uplatniť extenzívny výklad a to taký, že pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. V dôsledku toho medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou aj treťou smernicou patrí nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore. Pokiaľ ide o osoby, ktoré sa môžu domáhať náhrady tejto nemajetkovej ujmy treba uviesť, že z čl. 1 bodu 2 v spojení s čl. 3 ods. 1, prvou vetou prvej smernice vyplýva, že ochrana, ktorá musí byť zaručená podľa tejto smernice platí pre akúkoľvek osobu, ktorá je podľa vnútroštátneho práva oprávnená na náhradu škody spôsobenej motorovými vozidlami. Tretia smernica nezúžila okruh chránených osôb, ale naopak, stanovila povinné krytie škôd, ktoré vznikli niektorým osobám považovaným za zvlášť zraniteľné. Keďže pojem škoda uvedený v čl. 1 bode 2 prvej smernice nie je nijako presnejšie vymedzený, nič nenaznačuje, že ak sa niektoré druhé škody akou je nemajetková ujma majú nahradiť podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu, mali by sa vylúčiť z tohto pojmu. Na základe žiadneho ustanovenia vyššie uvedených smerníc nemožno dospieť k záveru, že normotvorca únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito smernicami len na osoby, ktoré sa priamo škodovej udalosti zúčastnili. Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody bola pokrytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v čl. 1 ods. 2 druhej smernice. V prejednávanej veci by to tak malo byť, nakoľko osoby nachádzajúce sa v postavení pani Kataríny Haasovej a jej dcéry majú v súlade s ust. § 11 a § 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela resp. otca. Tento záver nemôže spochybníť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti, a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom slova zmysle. Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z ust. § 11 a § 13 českého Občianskeho zákonníka vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice.

41. Vychádzajúc z tohto rozhodnutia, pod pojem škoda na zdraví použitý v § 4 ods. 2 písm. a) a zákona č. 381/2001 Z.z. treba zahrnúť nemajetkovú ujmu utrpenú v dôsledku úmrtia blízkeho príbuzného pri dopravnej nehode. Pre možnosť pokrytia takejto náhrady povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, je právne významné to, či vnútroštátne právo náhradu tejto nemajetkovej ujmy upravuje a nie to, či uvedená náhrada je začlenená do časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu. Právny poriadok Slovenskej republiky právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch upravuje v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

42. Podľa § 13 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo domáhať sa, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

43. Pokiaľ nie je postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo vážnosť v spoločnosti, má tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Právo na súkromie, zahŕňa aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, nakoľko súčasťou súkromného života je aj rodinný život zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými, a to najmä vzťahy sociálne a morálne. Rodinný život zahŕňa okrem iného vzťahy medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi, bez ohľadu na skutočnosť, či spolu trvale žijú alebo nie, a protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať tak vážnu nemateriálnu ujmu, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Z tohto pohľadu Občiansky zákonník dáva podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Ak k smrti blízkej osoby dôjde v dôsledku prevádzky motorového vozidla, vzniknutá nemajetková ujma musí byť pokrytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

44. V súvislosti s posudzovaním otázky, či náhrada nemajetkovej ujmy mala byť pokrytá povinným zmluvným poistením, je potrebné poukázať na uznesenie Ústavného súdu zo dňa 16.12.2015 vo veci III. ÚS646/2015, zo dňa 17.8.2016 vo veci I. ÚS474/2016 a v neposlednom rade III. ÚS666/2016 zo dňa 11.10.2016. V uvedených rozhodnutiach Ústavný súd uviedol, že nespochybňuje koncept súčasnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku, ktorá pri svojom vzniku skutočne vychádzala z pojmu ako materiálneho a tým aj presne kvantifikovateľného postihnutia poškodeného. Naznačuje to i ust. § 442 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa uhrádza skutočná škoda a čo poškodenému ušlo, a v relácii k ods. 2 tohto istého ustanovenia, podľa ktorého pri škode spôsobenej niektorým trestným činom korupcie sa uhrádza aj nemajetková ujma v peniazoch.

45. V tomto prípade je fakt vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie zásadným prelomom v procese kontinuálneho vývoja právneho poriadku i jeho interpretácie, pretože okrem vnútroštátneho zákonodarcu je doň oprávnený svoju vôľu presadzovať aj únijný normotvorca. Práve smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch, čo nesporne vyplýva zo záverov rozsudku súdneho dvora vo veci Marshall (C-152/84), z ktorého vyplýva, že smernica nemôže sama o sebe ukladať povinnosti jednotlivcom. Možno tak uvažovať len o nepriamom účinku smerníc, ktorý zakladá rozhodnutie súdneho dvora vo veci Marleasing SA (C-106/89) a vo veci Pfeiffer (C-397/01), v ktorých Súdny dvor zdôraznil, že ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností s použitím vlastných výkladových metód vyložiť ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva, alebo obmedziť oblasť pôsobnosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo súladne s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby dosiahol cieľ stanovený smernicou. Ak teda slovenský zákonodarca do zákonného pojmu škoda použitého v Zákone o povinnom zmluvnom poistení, a teda do rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v zmysle uvedeného zákona nezahrnul aj nemajetkovú ujmu a jej poistné pokrytie, dostáva sa vzhľadom na záväzný výklad zodpovedajúcich smerníc do rozporu so zámerom tvorcu únijnej právnej regulácie identifikovaným Súdnym dvorom. Všeobecné súdy sú preto povinné skúmať možnosť implementácie eurokomfortného výkladu, prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Pokiaľ súdy dospeli k záveru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu škoda použitého v Zákone o povinnom zmluvnom poistení, Ústavný súd tento záver nepovažuje za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný.

46. Ďalším podporným argumentom o ústavnej akceptovateľnosti extenzívneho výkladu pojmu škoda je fakt, že Občiansky zákonník v samotej 6. časti kladie škodu aj do polohy nemateriálnej, čo dokazuje ust. § 444, podľa ktorého sa pri škode na zdraví odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia, ktoré majú nemateriálnu povahu.

47. Ústavný súd ďalej zdôraznil, že od tohto meritórneho postoja nemá dôvod sa odchýliť ani na podklade rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 3Cdo 301/2012. Poukázal na to, že Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí sa venoval výlučne otázke výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 a až na str. 21 sa dostal k záverom rozsudku Súdného dvora vo veci C-22/12, ktoré vyhodnotil zdôraznením významu právnej vety s konštatovaním, že Súdny dvor v rozsudku nevyložil, či v rámci posudzovanej vnútroštátnej právnej úpravy povinného zmluvného poistenia je zahrnutá aj náhrada nemajetkovej ujmy spôsobená blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode alebo nie. Preto ani nijakým spôsobom nespochybnil závery doterajšej judikatúry aplikujúcej vnútroštátne právo, v zmysle ktorej takáto náhrada nemajetkovej ujmy spadá do povinného zmluvného poistenia. Súdny dvor iba uviedol, ako by mala úprava tejto otázky vo vnútroštátnom práve v súlade s komunitárnou úpravou vyzerať. Zároveň poukázal na to, že Súdny dvor v prejudiciálnom konaní nemá právomoc vykladať vnútroštátne právne predpisy, ale len predpisy únijného práva, preto aj táto časť dôvodov rozsudku Najvyššieho súdu z hľadiska kardinálnej otázky je nepoužiteľná.

48. Z uznesenia NS SR z 24.1.2018 pod sp. zn. 6Cdo/29/2017 nesporne vyplýva, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS a rozhodnutia súdov SR, vydané NS SR od 1.1.1993, ako aj rozhodnutia NS SR, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutia, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia NS SR názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (R 71/2018 - Zbierka stanovísk a rozhodnutí NS SR 8/2018).

49. Podľa rozsudku NS SR z 31.7.2017 pod sp. zn. 6MCdo/1/2016, škodou pre účely zák. č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná (R 61/2018 - Zbierka stanovísk a rozhodnutí NS SR 8/2018).

50. S poukazom na vyššie uvedené dôvody vyhodnotil námietku žalovaného v 2. rade o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie za nedôvodnú, a to s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR, ako aj Ústavného súdu SR a vyššie uvedeným rozhodnutím bola vyriešená aj otázka existencie príčinnej súvislosti medzi nemajetkovou ujmu spočívajúcou v zásahu osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

51. Zároveň za nedôvodnú považuje vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného v 2. rade podľa § 106 Občianskeho zákonníka v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe.

52. Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17.02.2011, pod sp. zn. 5Cdo/265/2009, nesporne vyplýva, že náhrada za nemateriálnu ujmu sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka a jej počiatok je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv.

53. Uvedenému záveru zodpovedá aj aktuálna rozhodovacia prax všeobecných súdov Slovenskej republiky, napr. rozhodnutím Okresného súdu Senica, 10 C/132/2009 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave, pod sp. zn. 23Co/534/2015 a v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pod sp. zn. 3Cdo/57/2017; ďalej rozsudkom Okresného súdu v Žiline, pod sp. zn. 8C/221/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline, pod sp. zn. 11Co/236/2017 a uznesením Najvyššieho súdu SR, pod sp. zn. 2Cdo/235/2018. Z vyššie uvedeného z rozhodnutia zároveň vyplýva, že premlčacia doba na uplatnenie si nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy voči poisťovateľovi z povinného zmluvného poistenia začína v súlade s ustanovením § 104 Občianskeho zákonníka plynúť rok po poistnej udalosti.

54. Súčasťou práva na súkromie je aj právo na rodinný život. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňať jeho citové potreby, teda ide o ujmu nemajetkovú postihujúcu inú ako majetkovú sféru osobnosti, ku ktorej nepochybne patrí aj ujma emocionálna.

55. Žalobcovia opierali upieraný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy o tvrdenie, že v dôsledku protiprávneho konania žalovaného v 1. rade došlo k zásahu do ich rodinného života, keďže byť spolu je pre rodiča a dieťa základným prvkom rodinného života. Smrť milovaného otca hlboko zasiahla do ich života náhle a nečakane. Stratú blízkej osoby nič nemôže nahradiť a po nečakanej smrti neboého otca preto prežívajú nie len pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku, ale aj stratili s ním možnosť viesť súkromný život odo dňa jeho smrti.

56. Aby bolo možné hovoriť o zásahu do súkromia určitej osoby usmrtením inej osoby, musí medzi dotknutou a zomrelou osobou preukázateľne existovať kvalifikovaný, konkrétny blízky osobný citový vzťah. Len v prípade takéhoto vzťahu totiž prichádza do úvahy násilné prerušenie (deštrukcia) vybudovaných citových väzieb dotknutej osoby a len v takomto prípade môže predstavovať konanie pôvodcu zásahu v tomto zmysle zásah do jej súkromia.

57. S poukazom na výsledky vykonaného dokazovania možno konštatovať, že v prípade žalobcov tu silné citové vzťahy medzi nimi a zomrelým otcom existovali. Je síce pravdou, že exaktne nemožno existenciu citového vzťahu ako takého dokazovaním prostredníctvom výsluchu strán sporu, prípadne

svedkov zistiť. Možno však skutkovo ustáliť formálne právnym poriadkom zakotvený status, (manželstvo a príbuzenstvo predkov a potomkov), pri ktorom sa bez ďalšieho predpokladá blízky citový vzťah, ako aj na ďalšie skutkové okolnosti, z ktorých možno bezpečne usudzovať, že takýto vzťah tu existuje, napríklad spoločné bývanie, absencia problémov vo vzťahoch, spoločné aktivity a podobne.

58. Vykonaným dokazovaním je zrejmy blízky vzťah medzi žalobcami a ich zosnulým otcom. Bol to práve on, ktorý spájal celú rodinu. Svoju rodinu miloval a pre žalobcov bol vzorom a životnou inšpiráciou. Napriek pokročilému veku bol stále aktívny, zabezpečoval pomoc pri domácich prácach, starostlivosti o chorú manželku a švagrinú a naďalej organizoval spoločné stretnutia blízkej, ale aj vzdialenej rodiny.

59. Keďže všeobecná právna úprava ochrany osobnosti neobsahuje kritéria pre určenie výšky nemajetkovej ujmy, súd sa v danom prípade inšpiroval rozhodnutím ÚS ČR zo dňa 22.12.2015 pod sp. zn. I. ÚS 2844/2014. Ide o kritéria jednak na strane poškodeného (pozostalého), tak aj na strane škodcu (osoby zodpovednej).

60. Na strane poškodeného je potrebné skúmať intenzitu vzťahu žalobcov so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe a na prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kľúčová kvalita vzájomného vzťahu. Psychická bolesť zo straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca ostatné aktivity pozostalého, mnohokrát prerastajúca až do duševného ochorenia. Pri veku zomrelého sa rozlišuje, nakoľko je prežívaná strata novorodenca jeho rodičmi, strata rodiča jeho deťmi alebo strata osoby dôchodkového veku jej vnúčatami. Dôležitú úlohu hraje i pocit zodpovednosti rodiča za deti. Strata osoby, na ktorej sú pozostalí existenčne závislí, sa negatívne prejaví i v sfére osobnostného prežívania. Iná forma satisfakcie než peňažná síce nemôže byť sama o sebe postačujúcou, ale jej poskytnutie a následné posúdenie jej významu môže viesť k zníženiu peňažného zadosťučinenia.

61. Okolnosťami na strane osoby zodpovednej za osobnostný zásah je jej postoj (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie), vplyv tejto udalosti do duševnej sféry pôvodcu, jeho majetkové pomery, ako aj miera zavinenia.

62. V zmysle nálezu ÚS SR pod sp. zn. III. ÚS 280/2017 z 5.12.2017 pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.

63. Hodnota usporiadaného rodinného života, resp. hodnota žiaľu, smútku a bolesti pri narušení rodinných vzťahov úmrtím, resp. usmrtením blízkej osoby je nevyčísliteľná v peniazoch. Rovnako je však pochopiteľné, že výška náhrady za nemajetkovú ujmu z hľadiska hornej hranice nemôže byť neobmedzená. Pri úmrtí rodiča sa javí za prípustné prihliadať na vek pozostalého dieťaťa. Pre zobjektizovanie je možné uviesť, že pri plnoletom dieťati vzhľadom na dlhšie trvanie vzťahu mal rodič možnosť naplniť svoju rodičovskú úlohu vo väčšom rozsahu ako pri menších deťoch, pri ktorých je možné vážnosť zásahu zdôrazniť absolútnou stratou možnosti naplniť vzťah rodiča a dieťaťa.

64. Posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy nemožno v žiadnom prípade znevažovať tým spôsobom, aby bola vnímaná ako „cena ľudského života“. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy nie je kompenzovať fyzickú absenciu zomrelého, ale pokúsiť sa pozostalým nahradiť nemateriálnu ujmu prejavujúcu sa v ich subjektívnych pocitoch.

65. Ani v tejto citlivej otázke nie je možnosť voľnej úvahy súdu neobmedzená, ale aj tu je potrebné rešpektovať princíp legitímneho očakávania, a to nielen na strane poškodených, ale aj na strane povinného subjektu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí totižto odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť). Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať

ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Na druhej strane, pri zachovaní proporcionality, výška relutárnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne.

66. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal zo zák. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, v zmysle ktorého obeť násilného trestného činu, ktorým bola spôsobená smrť patrí odškodnenie v maximálnej výške 50-násobku minimálnej mzdy (§ 12 a § 13 cit. zák.), teda v r. 2018 je maximálna výška odškodnenia obetí násilných trestných činov v sume 24 000 €. V prípade, ak je obetí násilného trestného činu viac, uvedená suma odškodnenia sa medzi nich rozdelí rovnakým dielom.

67. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, konkrétne v prípade *Kontrová c/a Slovenská republika*. V predmetnom rozhodnutí bola sťažovateľke priznaná nemajetková ujma v sume 25 000 €, pričom neoprávneným zásahom (nekonaním štátnych orgánov, ktoré v konečnom dôsledku viedlo k nezabráneniu trestného činu) do jej osobnostných práv bolo usmrtenie oboch jej maloletých detí následkom závažného trestného činu. Náhrada nemajetkovej ujmy priznaná v uvedenom prípade za zásah do práva na súkromie zahŕňajúci aj právo na rodinný život, predstavovala sumu 25 000 €, pričom išlo o zásah spočívajúci v absolútnom rozvrátení rodinného života poškodenej, nakoľko došlo k súčasnému usmrteniu oboch (jediných) jej detí. Vo vzťahu k jednému dieťaťu by sa teda jednalo o čiastku 12 500 €.

68. Rozhodnutím OS Martin pod sp. zn. 11C/43/2013 v spojení s rozsudkom KS v Žiline sp. zn. 7Co/578/2014 a rozhodnutia NS SR sp. zn. 6Cdo/60/2016 bola pozostalému manželovi a otcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 45 000 € za usmrtenie manželky, syna a dcéry pri dopravnej nehode nárazom nákladného motorového vozidla do pred ním idúceho osobného vozidla. Z uvedeného teda vyplýva, že za každú obeť dopravnej nehody mu bola priznaná náhrada vo výške 15 000 €, pričom išlo o zásah opätovne spočívajúci v absolútnom rozvrátení rodinného života stratou celej blízkej rodiny.

69. OS Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 5C/63/2011 v spojení s rozsudkom KS v Trenčíne sp. zn. 6Co/80/2017 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy dcéram 25 a 18 rokov, každej vo výške 26 000 € a matke 74 rokov 5 000 € za spoločnú smrť 43 ročnej matky a dcéry a 47 ročného otca (kauza Polomka). Z uvedeného teda vyplýva, že pozostalým dcéram bola priznaná nemajetková ujma za každú obeť dopravnej nehody vo výške 13 000 € (strata oboch rodičov).

70. Rozsudkom OS Prešov pod sp. zn. 6C/18/2016 v spojení s rozsudkom KS v Prešove sp. zn. 17Co/149/2017 bola priznaná manželke a matke náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25 000 € a plnoletým synom a bratom vo výške 15 000 € za spoločnú smrť otca (manžela) a plnoletého syna (brata) pri dopravnej nehode (prechod do protismeru) zodpovedajúca sume 12 500 €, resp. 7 500 € za každú obeť dopravnej nehody.

71. Rozsudkom Okresného súdu v Trenčíne, pod sp. zn. 8C/55/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne 23Co/256/2016 bola priznaná manželovi náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 EUR a plnoletým dcéram 8.500, resp. 7.500 EUR za smrť manželky a matky pri dopravnej nehode (nepriemeraná rýchlosť a náraz do vozidla pred prechodom s odrazom do chodkyne, matky dcér s vlastnými rodinami, jednou spoluživcou).

72. Rozsudkom Okresného súdu v Martine, pod sp. zn. 5C/189/2010, bola priznaná manželke a trom deťom náhrada nemajetkovej ujmy každému vo výške 6.000 EUR za smrť otca a manžela pri dopravnej nehode (nepriemeraná rýchlosť, chodec na vozovke).

73. Rozsudkom Okresného súdu v Nitre, pod sp. zn. 14C/23/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre 5Co/128/2017 bola priznaná plnoletým dcéram náhrada nemajetkovej ujmy každej vo výške 7.000 EUR za smrť 52 ročnej matky, zrazenej na priechode pre chodcov (mohla auto vidieť a nepoužila reflexné prvky, dcéry samostatné s maloletými deťmi a bolo zohľadnené dobré správanie vodiča).

74. Z hľadiska posúdenia intenzity zásahov do osobnostných práv žalobcov, súd prihliadol na vek zomrelého otca, ktorý v čase dopravnej nehody bol už v pokročilom seniorskom veku.

75. Možno teda konštatovať, že vo vzťahu k žalobcom došlo k naplneniu nie len jeho rodičovskej úlohy, ale aj jeho starorodičovskej úlohy k vnukom a dokonca právnikom.

76. Podľa názoru súdu prvej inštancie je nepochybne vyššia intenzita zásahu do osobnostných práv detí smrťou rodičov v prípade maloletých detí z dôvodu absolútnej straty možnosti naplniť vzťah rodiča a dieťaťa, ale aj v prípade plnoletých detí odkázaných na starostlivosť a výživu rodičov (zdravotne postihnuté dieťa, študujúce dieťa a podobne).

77. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prihliadal na skutočnosť, že všetci žalobcovia boli zárobkovo činní, a teda neboli finančne závislí na príjme zomrelého otca a s výnimkou žalobkyň v 1. a 8. rade nevedli s rodičmi spoločnú domácnosť už niekoľko desaťročí. Pokiaľ ide o výšku nemajetkovej ujmy v prospech žalobkyň v 1. a 8. rade, tu súd prihliadol na skutočnosť, že viedli s otcom spoločnú domácnosť a tento im významným spôsobom pomáhal nielen pri bežných domácich prácach, ale aj starostlivosťou chorú matku a tetu. Po jeho smrti boli preto nútené požiadať o zmenu výkonu svojej pracovnej činnosti (žalobkyňa v 1. rade sa vzdala funkcie zástupkyne a požiadala o skrátený pracovný úväzok; žalobkyňa v 8. rade vykonávala prácu z domu) tak, aby mohli zabezpečiť celodennú ošetrovateľskú a opatrovateľskú starostlivosť o chorú matku a tetu.

78. U pôvodcu zásahu do osobnostných práv žalobcov súd prihliadol na skutočnosť, že prejavil ľútosť nad smrťou obete v trestnom konaní, avšak osobne sa im neospravedlnil. Je nepochybne, že zaviniel dopravnú nehodu, pri ktorej došlo k úmrtiu otca žalobcov nezodpovednou jazdou, kedy nedal prednosť chodcovi prechádzajúcom po priechode pre chodcov a súčasne prekročil maximálne dovolenú rýchlosť. Z priebehu trestného konania bolo nesporné preukázané, že žalovaný v 1. rade opakovane porušoval dopravné predpisy nie len pred predmetnou poistnou udalosťou, ale aj v čase prejednávania predmetného skutku. To preukazuje, že je nedisciplinovaným vodičom, ktorý nerešpektuje dopravné predpisy, a to napriek opakovaným postihom. Ani spôsobenie nenapraviteľného následku nevyvolalo u žalovaného v 1. rade zodpovednosť správať sa v súlade s právnymi normami, keďže naďalej porušoval predpisy v cestnej premávke, čo malo za následok aj zmenu rozhodnutia o výške jeho trestu, kedy mu namiesto trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom bol uložený nepodmienený trest odňatia slobody. Napriek tvrdeniu žalovaného v 1. rade nebolo preukázané, akékoľvek porušenie právnych predpisov zo strany nebohého otca žalobcov. Práve naopak, bolo konštatované výlučne zavinenie žalovaného v 1. rade, ktorý smrť otca žalobcov zaviniel porušením viacerých povinností uložených mu právnymi predpismi v cestnej premávke.

79. Pri zohľadnení týchto skutočností s prihliadnutím na výšku nemajetkovej ujmy priznanej pozostalým obetiam dopravných nehôd, prípadne násilných trestných činov, súd ustálil výšku nemajetkovej ujmy u žalobkyň v 1. a 8. rade na sumu 8.000 EUR a žalobcov v 2. až 7. rade na 7.000 EUR a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

80. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

81. Podľa § 255 ods. 2 CSP, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

82. Podľa čl. 3 ods. 1 CSP, každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

83. Podľa čl. 3 ods. 2 CSP, výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybne. Nikto sa však nesmie dovolávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu podľa odseku 1.

84. CSP nemá obdobné ust. § 142 ods. 3 O. s. p., ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k ust. § 142 ods. 2 O. s. p. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty, ale len dve. Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods.

2 CSP. Nepatrný neúspech CSP aktuálne nepozná a zohľadňuje teda každý neúspech, a to vrátane neúspechu v časti príslušenstva pohľadávky. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (str. 906 Komentára k Civilnému sporovému poriadku, nakladateľstvi C. H. Beck).

85. Aj z dôvodovej správy k ust. § 255 CSP vyplýva, že v tomto ustanovení sa premieta zásada úspechu v spore, ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá i systematické začlenenie tohto ustanovenia. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v požadovanej výške. Ide o prípady, kedy výška nároku závisí od úvahy súdu alebo znaleckého posudku. Ako príklad uvádza dôvodová správa náhradu nemajetkovej ujmy v sporoch o ochranu osobnosti. Vhodným riešením potom bude, že žalobca má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy. Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspech vo veci, keďže ten sa skúma čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku.

86. Keďže predmetom konania bol nárok žalobcov na zaplatenie nemajetkovej ujmy v spore o ochranu osobnosti, ktorej výška závisela od úvahy súdu, bol žalobcom priznaný nárok na náhradu trov konania, ako úspešnej strane sporu, čo do právneho základu sporu v plnom rozsahu.

87. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté postupom podľa § 262 CSP vo výške zodpovedajúcej prisúdenej sume nemajetkovej ujmy.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Prešov.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa exekučného poriadku. Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa exekučného poriadku.